

Warszawa, dnia 5 kwietnia 2016 r.

**Pełnomocnik Rządu
Do Spraw Społeczeństwa Obywatelskiego
Sz. Pan Wojciech Kaczmarczyk**

Szanowny Panie Ministrze,

Jako członkowie Prezydium Obywatelskiego Parlamentu Seniorów (OPS) pragniemy serdecznie podziękować za zaproszenie na konferencję WSPARCIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W POLSCE– NOWE OTWARCIE, w KPRM 23.03.2016 oraz wyrazić uznanie dla szerokiej tematyki, trafnej diagnozy, szeregu nowatorskich koncepcji programowych, a także sprawności organizacji.

Zachęteni przez Pana Ministra do dyskusji przedstawiamy stanowisko OPS w sprawach będących przedmiotem obrad jak również, dysponując logistyką i doświadczeniami ruchu senioralnego o ogromnej, niespotykanej w innych organizacjach pozarządowych skali, reprezentującego 6,5 mln polskich seniorów, wyrażamy gotowość różnorodnego wsparcia oraz zaangażowania w realizację celów programowych piastowanego przez Pana Urzędu.

Stanowisko w spr. obszarów objętych tematyką Konferencją

1. Za niezwykle cenną inicjatywę uznajemy przygotowanie Narodowego Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, bowiem rokuje to kompleksowe, wieloresortowe podejście do zagadnienia aktywności obywatelskiej.
2. Popieramy propozycje dot. ewolucji formuły, pozycji, usytuowania i kompetencji Rady Działalności Pożytku Publicznego.
3. Bardzo trafnie zdiagnozowano bariery rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, przy czym w naszej ocenie największe znaczenie spośród zaproponowanych kierunków zmian będą mieć działania usprawniające podlegające na:
  - wprowadzeniu mechanizmów finansowych umożliwiających wieloletnie zlecenie zadań, w tym w trybie „powierzenia” (za wzorcowe rozwiązania można uznać w tym zakresie praktyki samorządu Miasta st. Warszawy zlecającego organizacjom pozarządowym, w tym UTW, zadania publiczne w cyklu trzyletnim);
  - upowszechnienie modelu ryczałtowego rozliczania grantów;
  - stworzenie mechanizmów działań strażniczych, kontrolnych i rzeczniczych wraz z gwarancjami ochronny prawnej sygnalistów i osób zgłaszających nieprawidłowości w funkcjonowaniu instytucji publicznych.

4. Podzielamy w pełni zawartą w materiałach konferencyjnych diagnozę, iż **Fundusz Inicjatyw Obywatelskich** w toku kilkuletniej działalności utracił w dużej mierze charakter instrumentu wsparcia innowacyjnych inicjatyw społecznych, co było jego genezą i misją, natomiast stał się uzupełniającym źródłem wsparcia instytucjonalnego i finansowania celów statutowych organizacji pozarządowych w zakresie bieżących zadań, często o niewielkim lokalnym znaczeniu i adresowanym do wąskiej grupy odbiorców.
5. Za szczególnie cenną inicjatywę uważamy projekt powołania **Funduszu Grantów Instytucjonalnych** służącego wzmocnieniu i podnoszeniu jakości działania całego sektora pozarządowego.
Umożliwiłoby to finansowania działalności tak ważnych inicjatyw o ogromnym wielosektorowym i ogólnopolskim zasięgu jak np. Obywatelski Parlament Seniorów, obecnie nie mieszczący się w formule i priorytetach żadnego otwartego konkursu grantowego.

Mimo wymienionych wyżej walorów tematyka Konferencji pozostawiła w nas pewien niedosyt wynikający z pominięcia bardzo istotnych dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego zagadnień, takich jak:

Obywatelski Parlament Seniorów

Z dużym zawodem środowisko senioralne przyjęło brak prezentacji w programie Konferencji tak innowacyjnej, unikalnej w świecie inicjatywy społecznej, jaką jest powołanie pierwszego w historii polskiego parlamentaryzmu *Obywatelskiego Parlamentu Seniorów*.

Europejski Parlament Seniorów zwołany został przez Parlament Europejski w dniach 24-25 listopada 1993 r. w Luksemburgu. Ustalono, że w każdym państwie członkowskim powinien powstać Parlament Seniorów, który mógłby wpływać na politykę tego państwa wobec ludzi starszych. Rekomendacje z 1993 r. zostały wprowadzone w życie w Irlandii oraz – w nieco odmiennej formie - na Cyprze i na Słowacji.

Spółeczność osób starszych w Polsce podjęła oddolną udaną próbę zbudowania instytucji będącej rzecznikiem rosnącej populacji osób starszych, konsultantem/doradcą organów państwa w realizacji polityki senioralnej oraz bezpośrednim ewaluatorem/kontrolerem tej polityki. Takie cele przyświecały powołaniu 1.10.2015 r. Obywatelskiego Parlamentu Seniorów.

Dwie pierwsze z ww. funkcji z powodzeniem już zostały wykorzystane w toku procedowania projektu ustawy o bezpłatnych lekach dla osób w wieku 75+.

OPS stawia sobie za cel reprezentowanie i rzecznictwo interesów ponad 6 milionowej populacji i kilku tysięcy organizacji senioralnych, tj. populacji obejmującej znaczną część polskiego społeczeństwa, przy tym ogromnie zróżnicowanej wiekowo, pod względem statutu ekonomicznego, kondycji zdrowotnej, potrzeb, oczekiwań i możliwości.

W tym kontekście niezwykle ważnym zagadnieniem jest publiczna debata nad systemem wyłaniania reprezentantów tych organizacji do OPS, konieczność sformułowania *definicji organizacji senioralnej* nieobecnej w obecnym systemie prawnych, merytorycznego programu sesji plenarnej inaugurującej II kadencję OPS, która odbędzie się 1.10.2016 roku i szeregu innych spraw związanych z aktywnością tego gremium.

Rada ds. Polityki Senioralnej

Zabrakło w Programie Konferencji miejsca dla *Rady ds. Polityki Senioralnej*, która w naszej ocenie odegrała znacznie ważniejszą rolę niż Rada ds. Pożytku Publicznego i pozostawiła po I kadencji znaczący dorobek legislacyjny o historycznym znaczeniu, w tym nowatorskie programy wspierające aktywność społeczną, zawodową i obywatelską osób starszych oraz pierwszy dokument programowy o charakterze systemowym pt. *Długofalowe Założenia Polityki Senioralnej na lata 2014-2020*, przyjęty wraz z wieloletnim budżetem do realizacji ustawą sejmową.

W ramach tego projektu uruchomiono także *Fundusz Aktywizacji Społecznej Osób Starszych* (ASOS) na lata 2012-2020, będący pierwszym w historii systemowym wsparciem organizacji pozarządowych realizujących zadania na rzecz seniorów.

Należy pamiętać także, że populacja osób starszych jest bardzo zróżnicowana pod względem potencjału intelektualnego, twórczego i ekonomicznego jak również zakresu autonomii prawnej i samodzielności społecznej.

Pierwsi z wymienionych pragną nadal pracować zawodowo, mieć wpływ na otaczającą rzeczywistość, uzupełniać kwalifikacje i być aktywni społecznie, drudzy, a jest ich ok. miliona osób, o ograniczonej autonomii prawnej, wymagają systemowej pomocy, świadczeń opiekuńczych oraz ochrony prawnej, bowiem w tej grupie najczęściej łamane są prawa obywatelskie i prawa człowieka.

Dlatego też zarówno narzędzia badawcze, mechanizmy finansowe jak i programy działania muszą uwzględniać tę różnorodność i zawierać ofertę spełniającą oczekiwania różnych grup.

Minister Rodziny Pracy i Polityki Społecznej Elżbieta Rafalska zarządzeniem nr 9 z 17 lutego 2016 r. reaktywowała Radę ds. Polityki Senioralnej na kolejną kadencję, jednak dyskusja o jej misji, zadaniach, narzędziach badawczych, usytuowaniu organizacyjnym itp. byłaby niezwykle potrzebna i równie zasadna, jak zaproponowana w programie Konferencji w odniesieniu do analogicznych cech RRP.

Podsumowanie

Zainicjowana przez Pana Ministra w dniu 23 marca 2015 r. Konferencja jest cenną inicjatywą i powinna odbywać się *cyklicznie np. dwa razy w roku*, celem podsumowania efektywności dotychczasowych programów i działań oraz, adekwatnie do zebranych doświadczeń, sformułowania rekomendacji i wytyczenia kierunków działania na kolejne lata. Optymalnym terminem kolejnej konferencji byłyby w naszej ocenie wrzesień 2016 r.

Kierowany przez Pana urząd ds. rozwoju społeczeństwa obywatelskiego odegrać powinien też znaczącą rolę w *monitorowaniu sytuacji osób starszych* w wybranych dziedzinach, do czego zobowiązuje rząd RP ustawa o osobach starszych.

W tematyce Konferencji powinien być więc silniej wyartykułowany obszar polityki senioralnej, bowiem 6,5 milionowa z dość silną tendencją wzrostową populacja osób starszych, dysponuje ogromnym potencjałem społecznym, intelektualnym i wciąż wytwórczym, obecnie *niedocenianym i słabo wykorzystanym*.

Potencjał ekonomiczny, jakim dysponuje, może stać się dźwignią rozwoju gospodarczego i

podwaliną nowej gałęzi, t.zw. srebrnej gospodarki, mogącej w ocenie ekspertów stać się trzecią pod względem znaczenia i wartości gałęzią gospodarki Polski.

Wypracowana w toku wielu lat logistyka, doświadczenia, dobrze funkcjonujące struktury organizacyjne organizacji zrzeszających osoby starsze, reprezentowanych w OPS, zwłaszcza organizacji skupiających wiele podmiotów, jak np. Ogólnopolskie Porozumienie UTW zrzeszające 151 UTW, może wnieść istotny wkład w:

- 1/ nadanie pożądanego kształtu Narodowemu Programowi Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego i funkcjonowaniu Rady Dialogu Społecznego;
- 2/ określaniu priorytetów w funkcjonowaniu FIO;
- 3/ rozwój działalności Polskiego Korpusu Solidarności;
- 4/ całościowe podejście do edukacji obywatelskiej na wszystkich etapach życia;
- 5/ procesie eliminacji barier rozwoju społeczeństwa obywatelskiego,
- 6/ procesie monitorowania sytuacji osób starszych i kształtowania polityki senioralnej.

Szanowny Panie Ministrze, jesteśmy środowiskiem mającym jeszcze wiele do zaoferowania społeczeństwu, gospodarce Polski, rodzinom i samym sobie.

Stawiamy do dyspozycji Pana Ministra reprezentowany przez nasze organizacje potencjał oraz deklarujemy aktywny udział w zespołach problemowych, powołanych do opracowania rekomendacji i programów działań.

Chcielibyśmy być równoprawnym partnerem Pana Ministra w kreowaniu i monitorowaniu polityki senioralnej jako niezwykle ważnego elementu demokratycznego państwa, w którym obywatele partycypują w zarządzaniu oraz tworzeniu polityki społecznej.

Pokładamy ogromne nadzieje we współpracy z Pełnomocnikiem rządu ds. społeczeństwa obywatelskiego toteż zwracamy się do Pana Ministra:

1. włączenia do zakresu działania kierowanego przez Pana urzędu zagadnień omówionych wyżej,
2. o objęcie przez Pana Ministra **honorowym patronatem** Obywatelskiego Parlamentu Seniorów,
3. pomoc w uzyskaniu źródła finansowania niezbędnych kosztów materialnych, umożliwiających jego ciągłą pracę między sesjami plenarnymi, w tym poparcie naszych starań o objęcie współfinansowaniem OPS ze środków ASOS w trybie pozakonkursowym, bowiem jako innowacyjna forma aktywności obywatelskiej nie wpisuje się on obecnie w priorytety żadnego otwartego konkursu grantowego,
4. przyjęcie zaproszenia i wystąpienie na sesji plenarnej inaugurującej II kadencję OPS, która odbędzie się 1 października 2016 r.

Pozostajemy z wyrazami uznania i jesteśmy do dyspozycji w dalszych pracach i kontaktach.

W imieniu Prezydium OPS

prof. Janusz Szymborski

Wiceprzewodniczący OPS

mgr Krystyna Lewkowicz

Przewodnicząca OPS

